

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието
СКОПЈЕ

Примено:	24. 06. 2010		
Орг. единица	Број	Прилог	Вредност
04	2410/1		

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Сл. весник на РМ” бр. 58/00 и 44/02) и член 30 од Законот за основно образование („Сл. весник на РМ” бр. 103/08), министерот за образование и наука ја донесе наставната програма по предметот **комуникација** за III одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен слух.

АРХИВСКИ ПРИМЕРОК

J. Stefanovik

НАСТАВНА ПРОГРАМА ЗА
УЧЕНИЦИТЕ СО ОШТЕТЕН СЛУХ

КОМУНИКАЦИЈА

D. Kostambeli

ДЕВЕТТО ДИШНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО III ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- ▶ да ги поддржува и да ги развива психолошките способности за слушање на гласовите од човечкиот говор што ќе влијае на подобрувањето на неговиот говорен развој (преку користење на преостанатите слушни способности);
- ▶ да ги развива когнитивните способности во функција на неговиот интелектуален развој;
- ▶ да ги развива говорот и јазикот од кои зависи успешноста на воспитно-образовната работа;
- ▶ да се оспособи за подобро разбирање со лицата кои слушаат и да воспоставува комуникација со нив;
- ▶ да се оспособи за чиста и колку што е можно појасна артикулација;
- ▶ да се оспособи за подобра орална комуникација за неговите секојдневни потреби;
- ▶ да се поттикнува да ги увиди и да ги коригира говорните недостатоци и неправилности;
- ▶ да се оспособи за читање и разбирање на говорот од устата на соговорникот;
- ▶ да се оспособи за успешно следење на содржините од наставните предмети.
- ▶ да се оспособи за самостојно вербално изразување со кратки реченици.

З. Стефановски

2. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

I. ФАЗА НА ВЕЖБИ			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>(Напомена: Пред да се започне со реализација на планираните активности неопходно е да се спроведат процедурите за запознавање со слушните и говорните способности на ученикот – тријажен и глобален тест и аудиометрирање. Се работи индивидуално со секој ученик во зависност од тоа во која фаза од развојот на говорот се наоѓа.)</p> <p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ запознавање со слушните способности на ученикот; ▶ запознавање со говорниот статус на ученикот; ▶ запознавање на ученикот со ракувањето со слушниот апарат; ▶ да се увиди (од страна на стручните лица) дали е развиена способноста за примање сигнали преку слушниот апарат; 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Контакт со ученикот (снимање на неговиот статус) ▶ Дискриминација на акустичкиот сигнал од различни извори ▶ Работа на гласот 	<p>Говорен статус</p> <p>Аудитивен статус</p> <p>Слушен апарат</p> <p>Слушно поле</p> <p>Звук и извор на звукот</p> <p>Број</p> <p>Интензитет</p> <p>Тонски однос</p> <p>Траење на звукот</p> <p>Ритам</p> <p>Звуци и шумови во природата</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Одредување и проверка на слушните и говорните способности на детето (аудиограм, тријажен и глобален тест). ▶ Проверка на познавањето на детето на слушниот апарат и неговата употреба. ▶ Привикнување на учениците на слушање преку развивање на слушното внимание (давање индивидуални знаци на внимание, меѓутоа не преку чукање на маса или удирање на подот). ▶ Врз основа на аудиометрискиот наод се одредува најпогодното ниво за прием на звукот (кое можеби е променето од претходното аудиометрирање). ▶ Препознавање звуци од различни инструменти (тапан, дајре, труба, чинели и сл.). ▶ Вежби: подига рака со затворени очи на даден

А. Карановски

<ul style="list-style-type: none"> ▶ навикнување на ученикот на слушно запазување. ▶ да се оспособи за одредување на најпогодното ниво за примање на звукот; ▶ да ги распознава звуците и нивните извори; ▶ да се оспособи за дискриминација на: <ul style="list-style-type: none"> *бројот на сигналите; *интензитетот на звучниот сигнал; *два тонски односи; *траењето на звучниот сигнал; *ритмот; ▶ да се увиди дали може да слуша и имитира онотопејски звуци и шумови во природата; ▶ да се оспособи за препознавање на звуци од средината; ▶ да се поттикнува за спонтано добивање на ларингеалниот глас; ▶ да се оспособува за правилно поставување на гласот во однос на 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Вокали ▶ Консонанти ▶ Гласот во збор ▶ Употреба на именки, глаголи, 	<p>Ларингеален глас</p> <p>Вокали</p> <p>Консонанти</p>	<p>звучен сигнал.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Вежби со слушање на дадени звучни сигнали кои детето ги брои (еден, два итн.). ▶ Препознавање на звучен сигнал според интензитетот: слаб-јак; ▶ слаб-слаб; јак-јак. ▶ Вежби за разликување на два тонски односи (повисок-понизок). ▶ Вежби за разликување на траењето на звукот (долго-кратко траење). ▶ Вежби за ритмите: 4/4; 3/4 и 2/4. ▶ Вежби во кои се слушаат и имитираат онотопејски звуци и шумови (подига рака или покажува кон слика при препознавање на одредени звуци: лаење на куче, мјаукање на мачка). ▶ Вежби во кои се слушаат и препознаваат средински звуци (каков е звукот кога врне дождот, каков е звукот при движењето на воз). ▶ Вежби за добивање и правилно поставување на интензитетот и висината на
--	--	---	--

Handwritten signature

<p>интензитетот и висината;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да се оспособува за правилно изговарање на вокалите; ▶ да се поттикнува да изговара вокали со различна должина, јачина и различна местоположба во слогот; ▶ да усвојува консонанти во комбинација со вокалите со различна должина во иницијална, медијална и финална положба; ▶ да се оспособува за слушно дискриминирање и изговарање на гласовите во еднословните и двословните зборови; ▶ да се поттикнува да го усвојува и увежбува гласот во состав на зборовите во сите три положби; ▶ да се оспособува за слушно забележување и изговарање на гласовите во реченицата; ▶ да се оспособува да употребува именки, 		<p>ларингеалниот глас.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Вежби со вокали: А, О, У, Е, И; Вокали: долги, кратки и преминог меѓу нив; (А-како плачење на бебе, О-како повик; И-како изненадување и сл.). ▶ Вежби на вокалот со различна должина, јачина и различна положба во слогот. ▶ Вежби: консонанти со вокалите А, Е, И, О, У со различна должина во иницијална, медијална и финална положба (со употреба на зборови од нивниот вокабулар соодветно на изучениот речник по предметот македонски јазик). ▶ Вежби на гласот во зборовите во иницијална, медијална и финална положба (со акцент на зборовите од текстовите предвидени за трето одделение). ▶ Вежби со различна должина на вокалите во зборовите во зависност од говорната ситуација (маа-ма; ма-маа). ▶ Вежби со различна должина
--	--	---

D. Dostanovska

<p>глаголи.</p>				<p>на вокалот во посебни зборови.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Вежби: употреба на именките (со набројување на предмети од училиницата). ▶ Вежби: употреба на глаголите заедно со претходно усвоените поими („бато, тато, мама,... јаде” или во инверзија „јаде бато, мама, тато.”). На ист начин се обработуваат и други глаголи: оди, седи, спие, чита и др. ▶ Вежби за правилно дишење при изговарањето на зборовите.
-----------------	--	--	--	--

А. Џефривска

II ФАЗА НА ВЕЖБИ

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да се оспособува за препознавање и дистинкција на говорот на човекот од другите извори на звук; ▶ да се поттикнува да ги користи ритмичките стимулации и ритмот во функција на развојот на говорот (бројалки); ▶ да се стимулира да ги коригира и практично да ги применува изучените гласови; ▶ да се оспособува да ги разликува гласовите според нивниот квалитет; ▶ да се поттикнува да го подобрува квалитетот и должината на вокалите; ▶ да се оспособува да ги разликува гласовите според звучноста и местото на градба; ▶ да се поттикнува да го 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Сложена перцепција и техника на говорот ▶ Ритам во говорот 	<p>Говор</p> <p>Глас</p>	<p>Активности и методи</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Слушање говор од звучни извори (снимен говор или звуци на ЦД, со употреба на различни аудио-визуелни помагала и сл.). ▶ Вежби: разликување гласови ▶ Вежби: ритмички стимулации ▶ проследени со одење, плескање со рацете и сл. ▶ Вежби со бројалки. ▶ Вежби за повторување на изучените гласови и нивна корекција со континуиран аудитивен тренинг. ▶ Вежби со вокали: изолирани вокали, комбинација со два и три вокали. ▶ Вежби за разликување на гласовите според звучноста и местото на градба: П-Б, Т-Д, С-З, Ш-Ж, К-Г, Ф-В, Ќ-Ѓ, Ч-Џ, Џ-С (поинтензивна работа на оние гласови кои се дисторзирани, супституирани). ▶ Вежби за корекција на гласовите во еднословните и двословните зборови во иницијална, медијална и

J. Jovanović

<p>коригира изговорот на гласовите во еднословните и двословните зборови во иницијална, медијална и финална положба;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да се поттикнува да употребува заменки; ▶ да се оспособува да води разговор според слики; ▶ да се поттикнува да употребува глаголи; ▶ да се оспособува да опишува дејство кое сам/а го врши; ▶ да се оспособува за самостојно искажување на дејство; ▶ да се оспособува за опишување предмети; ▶ да се оспособува за опишување слики; ▶ да се оспособува да опишува лично доживување; ▶ да се оспособува за искажување желби, чувства или состојби; ▶ да се оспособува за употреба на одречни или расказни реченици (еден 	<p>▶ Слушно перципирање на реченици</p> <p>▶ Самостојно изразување</p>	<p>Именки</p> <p>Заменки</p> <p>Еднина</p> <p>Множина</p>	<p>финална положба.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Вежби за повторување на употреба на заменките: јас, ти, тој, таа, тие, мое, твоје (тој трча; таа седи; мое куче; твоја книга и сл.). ▶ Вежби за самостојно вербално синтетизирање на поими (именување) по дадени слики или букви. ▶ Вежби за самостојно вербално синтетизирање на реченици по дадени слики и зборови. ▶ Вежби во кои се употребуваат глаголи (јас читам, тој трча, таа оди, ние јадеме и сл.). ▶ Вежби во кои ученикот/ученичката зборува во сегашно време за дејство кое сам/а го врши. ▶ Вежби за поставување, разбирање и одговарање на прашања: КОЈ (оди, трча и сл.)? Дете, девојче и друго во зависност кој што работи. Што прави дада, бато, мама и сл.? Чита, седи, оди и сл. ▶ Вежби: опишува предмет со кажување на одликите: боја, големина и форма (имам топка, убава топка, мала топка,
---	--	---	--

Prof. Dr. Vesna Stanković

<p>или два збора);</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да се оспособува да користи различни поздрав; <ul style="list-style-type: none"> ▶ да се оспособува да го изговара сопственото име и името на другите лица кои го окружуваат; ▶ да се оспособува и да се поттикнува да води разговори за семејството; ▶ да се оспособи за одговарање на прашања поврзани со перцепцијата на просторот (субјективен, гестуален и објективен). 		<p>Поздрави</p> <p>Лично име</p>	<p>црвена топка).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Со проста реченица опишува слика (без многу предмети и лица) именува лица, опишува дејства што некој ги врши на сликата и сл. ▶ По даден налог опишува сопствено доживување. ▶ Вежби во кои искажува желби, чувства, состојба (сакам вода, ме боли забот и сл.). ▶ Вежби во кои употребува расказни или одречни реченици составени од два збора (Имаш топка?-Немам. Сакаш сок?-Сакам. и сл). ▶ Вежби во кои употребуваат поздрави, т.е. конвенционални изрази: Добар ден, Добро утро, здраво и сл. ▶ Вежби во кои го употребува своето име, името на другите деца од одделението, учителката, членовите на семејството и сл. ▶ Разговори за семејството: Како се вика мама? Како се вика тато? Ја сакаш мама? и сл.
---	--	----------------------------------	---

A. D. ...

Ш. ФАЗА НА ВЕЖБИ

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да ги разликува тактовите со одбројување на удари; ▶ да се оспособува да ги воочува разликите меѓу гласот, зборот и реченицага; ▶ да се оспособува да разликува двосложни и трисложни зборови (преку слушање); ▶ да се оспособува за слушна перцепција и изговарање на поимите во еднина и множина; ▶ да се оспособува за слушна перцепција и изговарање реченици (применува еднина и множина); ▶ да се стимулира да слуша и да изговара реченици; ▶ да се стимулира да слуша и да изговара реченици со различни предлози; ▶ да се стимулира да слуша и 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Слушна перцепција ▶ Слушна перцепција и изговарање на зборовите ▶ Слушна перцепција и изговарање реченици ▶ Слушање и изговарање конвенционални модели (секојдневни изрази)-самостојно изразување ▶ Предлози ▶ Сврзници 	<p>Ритам</p> <p>Слог</p> <p>Збор</p> <p>Реченица</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Вежби за разликување на различни тактови со одбројување на удари снимено на ЦД, компјутер и сл. ▶ Вежби за разликување глас, збор, реченица. ▶ Вежби: воочување разлика меѓу двосложните и трисложните зборови по паг на слушање (се употребуваат бројалки). ▶ Вежби за слушна перцепција и разликување на поимите изговорени во еднина и множина (око-очи; уво-уши и сл.). ▶ Вежби за слушна перцепција на реченици (примена на еднина и множина):Тоа е око. Тоа се очи. Тоа е дете . Тоа се деца. и сл. Детето чита. Децата читаат. ▶ Вежби: примена на предлози во, на , со (Моливот е на масата и сл.). ▶ Вежби со примена на сврзници

A. Dobranova

<p>да изговара реченици (правилна примена на сврзниците);</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да се стимулира да слуша и да изговара реченици со глаголи во сегашно време; ▶ да се оспособува да употребува зборови и реченици од секојдневниот говор; ▶ да се оспособува да изразува пријатни и непријатни чувства и состојби; ▶ да се оспособува да слуша и да изговара секојдневни поздрави; ▶ да се оспособува да слуша прашања; ▶ да се оспособува за самостојно изразување преку опишување на слика, предмет, лично доживување; ▶ да се оспособи за именување на растенија, животни и предмети. 		<p>Прашање</p> <p>Одговор</p> <p>Чувства</p> <p>Доживување</p>	<p>(Јас имам мама и тато и сл.).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Вежби: примена на заповеден начин (Те молам отвори ја вратата . Те молам дојди!). ▶ Вежби: реченици со глаголи во сегашно време: Јас читам и сл. ▶ Вежби: употребува зборови и реченици од секојдневниот говор: Молам! Благодарам! Добар ден! Здраво! и сл. ▶ Вежби: изразување чувства и состојби: Срекен роденден! Ме боли главата и сл. ▶ Вежби: употреба на секојдневните поздрави: Добар ден! Довидување! Здраво! и сл. ▶ Вежби: слуша и одговара на прашања: Како си? Што правиш? Каде живееш? и сл. ▶ Вежби: самостојно опишува даден предмет, слика, зборува за некое свое доживување. ▶ Вежби за именување на растенија, животни и предмети со помош на илустрации. ▶ Изведување едноставни налози: Земи ја книгата! Извади ја тетратката! Викни го ученикот од другото одделение! и сл.
---	--	--	---

J. Jovanović

IV. ФАЗА НА ВЕЖБИ

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да се оспособи да препознава музика и говор преку слушање радио; ▶ да се оспособи да препознава музички ритми; ▶ да се оспособи да препознава машки и женски глас; ▶ да се оспособи да го распознава говорот; ▶ да се поттикнува да применува реченици со глаголи во сегашно време; ▶ да се оспособи да дополнува испуштени зборови во реченици; ▶ да се поттикнува правилно да употребува сврзници; ▶ да се оспособува за употреба на заменки; ▶ да слуша и изговара секојдневни изрази; ▶ да се поттикнува самостојно да опишува слики (годишни времиња): пролет, лето, есен и зима. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Препознавање на говорот ▶ Препознавање-разликување на машки и женски гласови 	<p>Музика</p> <p>Говор</p> <p>Лични заменки</p>	<p>Активности и методи</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Преку слушање на радио се оспособува да разликува говор и различни видови на музика (класична, народна, поп-музика). ▶ Преку слушање снимен материјал препознава музички ритми, машки и женски глас, препознава говор и сл. ▶ Вежби: слушање и употреба на реченици од три збора: Тој има молив. Тато чита весник. и сл. ▶ Вежби: реченици со глаголи во сегашно време: Баба плете шал. Вежби: дополнува испуштени зборови во реченици: Мама прави.....(торта); и сл. ▶ Вежби со употреба на заменки. ▶ Вежби во кои детето самостојно опишува слики на кои е претставено некое годишно време кое е претходно обработено: пролет, лето, есен и зима.

А. Карановиќ

3. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Говорот е психофизичка функција, односно процес на продукција на гласови и зборови како средство за изразување на мисли и за комуникација меѓу луѓето. Слушните и говорните вежби имаат за цел преку систематско користење на остатоците на слухот да помогнат и натаму да ја развијат способноста за слушање на говорот, да придонесат за подобар говорен развој, како и развој на когнитивните и интелектуалните способности, а, исто така, и за поуспешно вербално комуницирање, т.е. говор применлив за социјална комуникација и подобро совладување на воспитно-образовните содржини.

Слушниот тренинг е начин на едукација и реедукација на остатоците на слух, при што се развива најголема можна изостреност на перцепцијата и интерпретација на акустичките стимулуси.

Наставната програма **Комуникација** за учениците со оштетен слух претставува препорака како да се изведуваат вежбите во слушното и говорното перципирање. Ова треба да послужи и како ултатство во реализацијата на програмските содржини, а, секако на основа на претходно стекнатото општо знаење од аудиометодиката.

Реализирањето на содржините предвидени со наставната програма комуникација треба да бидат во тесна корелација со другите наставни предмети - посебно предметите македонски јазик и запознавање на околината.

Програмата за комуникација за трето одделение е продолжение на програмата за комуникација за второ одделение. Пред да се започне со реализација на содржините од програмата за трето одделение треба да се направи проверка на слушниот статус кај учениците.

Во работата на развотокот на слушната перцепција треба да има предвид дека субјект во работата е ученикот/ученичката кој има оштетен слушен анализатор кој е различен кај секое дете.

Пристапот, планирањето и методите на работа треба да бидат индивидуализирани и прилагодени на психофизичките диспозиции на слушниот анализатор на детето. Свкупниот напор во работата на слушната и говорната перцепција треба да се насочи кон тоа децата да се научат да ги користат остатоците на слухот.

Неопходно е спроведување на континуиран аудитивен тренинг кај сите ученици со слушни оштетувања со поинтензивна работа на оние гласови кои се оштетени (дисторзирани, супституирани).

Содржините кои се дадени во програмата конципирани се според современите лингвистички

7. Софрански

принципи кои им даваат можност на децата со оштетен слух вежбајќи да учат активен говор.

Се препорачува почетна индивидуална работа со цел утврдување на можностите за перцепција на Говорот, како и можностите за употреба на говорниот јазик, како и работа во групи, односно тандемска работа со цел подобрување на вербалната комуникација меѓу учениците со оштетен слух.

Програмата Комуникација е застапена е со: неделен фонд -2 часа; годишен фонд -72 часа.

4. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА

Програмата Комуникација може да се реализира во посебно опремени кабинети со добра звучна изолација. Тие треба да се опремени со посебни апарати за изведување на вежбите за слушна и говорна перцепција (апарати за линеарно појачување, со селективна амплификација, со филтри, индикатор на интензитетот, вибратор и др.).

5. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Наставата по комуникација во трето одделение може да ја изведува лице кое завршило:

- ▶ Филозофски факултет - Институт за дефектологија, дипломиран дефектолог;
- ▶ дефектолошки факултет согласно Законот за основно образование.

A. Korbanski

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
КАБИНЕТ НА МИНИСТЕРОТ

Бр. 07-521/11

23.06. 2010 год.
СКОПЈЕ

6. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по *комуникација* за трето одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен слух ја донесе

Никола Тодоров,
министер за образование и наука

Скопје 23.06.2010

